

Restaurarea unui covor oltenesc din colecția Muzeului Satului Vâlcean, Bujoreni

Daniela Maria Beu
daniela_beu@yahoo.com

Covoarele au apărut, în forma lor utilitară-decorativă, într-o etapă istorică a dezvoltării societății reflectând un anumit nivel al civilizației. Prezente în orice casă au oferit direcțiile în care s-au manifestat din plin hărnicia măiestria și fantezia creatoare a femeilor. De-a lungul timpului motivele și cromatica au fost transmise din generație în generație fiecare dintre acestea aducându-și contribuția în contextul păstrării tradiției și bunului gust.

Descriere

Piesa prezentată face parte din colecția de textile din cadrul Muzeului Satului Vâlcean și este un covor oltenesc care a intrat în Laboratorul de Restaurare al Complexului Național Muzeal Astra Sibiu în anul 2005, ca piesă necesară pentru obținerea atestatului. La Sibiu piesa a fost supusă comisiei de restaurare care a acceptat propunerile făcute, iar restaurarea propriu-zisă a fost realizată în Laboratorul de Conservare-Restaurare din cadrul Muzeului Satului Vâlcean Bujoreni.

În colecția muzeului se află aproximativ 20 de covoare oltenești de mărimi diferite și cu motive diversificate țesute în tehnica „alesul cu găurele” (karamani) și „alesul curb” (în chilim, două fețe) (planșa 1). Piesa se încadrează în categoria țesăturilor de lână, grele de mari dimensiuni, destinate să servească interiorului casei, fiind întrebuițate zilnic cu rol, practic, de protecție, cât și cu funcție decorativă importantă pentru frumusețea cromatică și pentru valoarea lor. La o privire de ansamblu se observă că piesa a fost țesută în război vertical în două ite de tip gherghef cu urzeală din lână răsucită și băteală din lână vopsită cu coloranți chimici. La cele două capete ale piesei urzeala este înnodată, rezultând ciucuri (planșa 2). Decorul piesei se prezintă ca un ansamblu unitar format dintr-un câmp central pe fond albastru cu nuanțe diferite și două chenare (roșu, albastru) ce delimitează marginile covorului atât spre interior, cât și pentru exterior. Câmpul central are repartizat uniform motive decorative în formă de cocoși, pomul vieții, iar în centru, un dragon. Celelalte două chenare delimitează de-o parte și de alta motive decorative (dinții de fierăstrău, floarea cu șase petale, nalba, lujeri de lalele) prezentate pe un decor în zig-zag. Gama de culori este bogată: roșu, albastru, galben pal, liliachiu, alb. Culorile sunt intense în majoritatea lor fiind coloranți chimici. Colorantul de nuanța albastră este mai puternic, mai dens și dă mai mult relief compoziției ornamentale, dar și acesta este diferit ca nuanță, în funcție de cum a fost vopsită lâna și cum a fost folosit *mordantul* (fixator de culoare pe fibră).

Diagnostic

Piesa a fost supusă uzurii funcționale, fapt ce a dus la degradarea ei. Suprafețele cele mai afectate sunt întâlnite la capetele covorului și mai puțin pe câmpul lui. Covorul prezintă degradări fizice, chimice și mecanice, care constau în deformări ale piesei (viciu de tehnică), rupturi cu pierdere de material, pierderea firelor din urzeală,

desprinderi de băteală, destrămări (planșa 3). De asemenea, apare o intervenție neadecvată (planșa 6) anterior realizată prin coasere cu fire de grosime diferită în intenția de a nu se destrăma. Pe suprafața piesei există o pată de origine necunoscută. Agenții fotochimici au determinat degradarea culorii liliachiu ca urmare a acțiunii luminii, sesizabilă pe dosul piesei. Toate acestea degradări au dus la o imagine inestetică a covorului.

Analize efectuate

S-au efectuat analize vizuale pentru determinarea zonelor degradate și a tehnicii de execuție, analize microscopice (pentru determinarea tipului de fibre folosite, conform buletinului de analiză 4/21.01.2005) și micro-chimice (pentru determinarea naturii petei de culoare închisă conform buletinului de analiza 218/iulie 2006) (planșa 8).

Propuneri de restaurare

În urma discuțiilor purtate în cadrul laboratorului, în vederea stabilirii etapelor care vor fi efectuate s-a ajuns la următoarea concluzie:

- Piesa va fi restaurată prin consolidare pe suport cu păstrarea materialului existent și reconstituirea / reîntregirea unei porțiuni prin introducerea firelor de urzeală și băteală deteriorată cu acul, astfel încât să redea aspectul inițial al țesăturii.

Operații de conservare și restaurare

După parcurgerea etapelor de fotografiere, identificare și transpunere în desen a zonelor degradate, procurarea materialelor compatibile cu țesătura, s-a trecut la restaurarea propriu-zisă, artistică:

- s-a recurs la descoaserea firelor din intervenția neadecvată și s-au realiniat fibrele de băteală.

- s-a încercat îndepărtarea petei (pata fiind foarte veche s-a detașat în proporție de 40%) cu soluție de amoniac 25% în amestec cu H₂O₂, 30%. Aceasta pată se datorează unui material gras conform buletinului de analiză.

- s-a desprăfuit piesa cu ajutorul unui aspirator de mână, de mică putere.

- s-a folosit ca material de suport pânza vatir compatibilă cu originalul și fire de bumbac pentru consolidare. Suportul și firele din lână pentru băteală au fost vopsite cu coloranți acizi în mediu neutru cu fixare de acid acetic. A urmat clătirea și uscarea materialelor și a fibrelor.

După ce a fost croit și fixat cu o cusătură tighel pe reversul piesei s-a trecut la operația de consolidare.

Consolidarea pe suport s-a realizat cu fir de bumbac în „punct de broderie bizantină” constând în prinderea pe suport a firelor destrămate din țesătură.

Metoda este reversibilă, cusătura putând fi desfăcută cu ușurință. În paralel cu operația de consolidare se va face și operația de reintegrare a unor motive prin reintroducerea firelor de urzeală și băteală cu acul. După restaurare, piesa a fost dublată cu un material din bumbac (pânză). În partea superioară i-a fost atașat un manșon (pe care s-a cusut și nr. de inventar) din același material în vederea expunerii.

Recomandări

Piesa se păstrează în depozit rulată pe un suport cilindric neutru protejată cu o husă, suportul fiind suspendat la capete pe un rastel, într-un mediu cu temperatură și umiditate relativă stabilă.

Summary

This article aims to explain how to restore a carpet which is part of the textile collection of Vâlcea Village Museum, Bujoreni following these steps: the description, diagnosis, analyzes, the proposals for the restoration, the conservation and restoration operations and recommendations.

We tried to save this piece of patrimony giving its original appearance by strengthening on a frame and reunification.

Bibliografie

****Arta populară românească*, București, Ed. Academiei, 1969

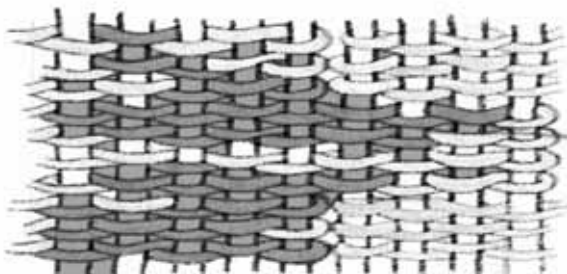
****De la fibră la covor*, București, 1998

Focșa, Marcela - *Scoarțe românești*, București, 1972

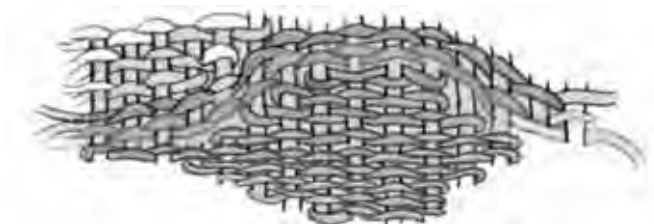
Tzigara

Samurcaș, Al. - *Covorul oltenesc*, București, Scrisul Românesc, 1942

Nagy, Katalin, Jaro, Marta, *Textiltechnikak*. 2002

Alesul cu găurele (karamani)

Alesul curb (în chilim, două fețe)

PLANȘA 1

PLANȘA 2

înainte

după

înainte

după

PLANȘA 3

PLANŞA 4

PLANŞA 5

Înainte de restaurare

După restaurare

PLANȘA 6

BULETIN DE ANALIZĂ

Obiectul analizei: Covor oltenesc

Număr inventar: din colecția Muzeului Județean Vâlcea, nr. inv. 1110

Determinări solicitate: natura petei de culoare închisă

Analize efectuate: examinări microscopice, teste microchimice, microfotografii digitale

Rezultate:

Pată de formă aproape circulară (diametru aprox. 10 cm), de culoare închisă. Test fier negativ (pata nu este de sânge). Test lipide pozitiv, deci pata se datorează unui material gras (testele a fost efectuate pe fibre desprinse din zona pătată).

Spuma stabilă formată la suprafața probei datorită materialului gras prezent pe fibră sub acțiunea soluției de amoniac 25% în amestec cu H_2O_2 30%

Întocmit :

Guttman Marta
expert investigații fizico-chimice

BULETIN DE ANALIZĂ NR. 4.....DATA 11.01.2005

DENUMIREA PIESEI: Cămășă albă...

NUMĂR DE INVENTAR: 146.....COD COLECȚIE: 1.....

Nr. crt.	Determinarea solicitată	Analiza efectuată	Rezultatul analizei	Observații
1	Tip țesut textile utilizate în confecționare	Examinare macroscopică a probelor (fibrile și caracteristici)	Tip țesut textile utilizate în confecționare	
		Examinarea microscopică a probelor	lână	

Întocmit: Biolog ILEANA CHIRTEA

PLAȘA 8